

Kohtulahendite kogumik

**Kohtuasi T-167/13
(avaldamine väljavõtetena)**

**Comune di Milano
versus
Euroopa Komisjon**

Riigiabi – Lennukite maapealse käitamise abiteenused – SEA tehtud kapitali suurendamine ettevõttes Sea Handling – Otsus, millega abi tunnistatakse siseturuga kokkusobimatuks ning kohustatakse see tagasi nõudma – Mõiste „abi“ – Riigile omistatavus – Erainvestori kriteerium – Võistlevuse põhimõte – Kaitseõigused – Õigus heale haldusele – Õiguspärane ootus

Kokkuvõte – Üldkohtu (kolmas koda laiendatud koosseisus) 13. detsembri 2018. aasta otsus

- Tühistamishagi – Füüsilised või juriidilised isikud – Neid otseselt ja isiklikult puudutavad aktid – Isiklik puutumus – Kriteeriumid – Komisjoni otsus, millega abi tunnistatakse turuga kokkusobimatuks ning kohustatakse see tagasi nõudma – Ametiasutuse kui abiandja hagi – Vastuvõetavus – Tingimused*
(ELTL artikli 263 neljas lõik)
- Tühistamishagi – Füüsilised või juriidilised isikud – Põhjendatud huvi – Tekkinud ja olemasoleva huvi tingimus*
(ELTL artikli 263 neljas lõik)
- Riigiabi – Mõiste – Riigi ressurssidest antav abi – Riigi osalusega äriühingu antud abi – Ettevõtja vahendid, mis on pidevalt avaliku kontrolli all – Hõlmamine*
(ELTL artikli 107 lõige 1)
- Riigiabi – Mõiste – Riigi järjekohused sekkumised, mille vahel on lahutamatud seosed – Hindamiskriteeriumid*
(ELTL artikli 107 lõige 1)
- Riigiabi – Mõiste – Riigi osalusega äriühingu antud abi – Riigi kontrolli all olev ettevõtte – Abimeetme riigile omistatavus – Hõlmamine – Kõik arvesse võetavad kaudsed tõendid*
(ELTL artikli 107 lõige 1)
- Riigiabi – Mõiste – Hindamine erainvestori kriteeriumi kohaselt – Hindamine kõikide vaidlusalust tehingut ja selle konteksti puudutavate asjaolude alusel – Asjaomast meedet käsitleva otsuse tegemisel olemasolevate tõendite ja prognoositava arengu arvestamine*
(ELTL artikkel 107 ja artikli 108 lõiked 1 ning 3)

7. *Riigiabi – Mõiste – Hindamine erainvestori kriteeriumi kohaselt – Hindamine kõikide vaidlusalust tehingut ja selle konteksti puudutavate asjaolude alusel – Komisjoni tõendamiskoormis – Ulatus – Kohtulik kontroll – Piirid*

(ELTL artikli 107 lõige 1)

1. Muu niisuguse organisatsiooni kui liikmesriigi õiguslikku seisundit, kellel on õigusvõime ja kes võttis komisjoni lõppotsuses riigiabiks kvalifitseeritud meetme, võib see otsus isiklikult puudutada, kui otsusega piiratakse tal enda soovitud viisil oma vastava pädevuse teostamist, mis seisneb eelkõige kõnealuse abi andmises.

Sellega seoses tuleb abiandjaks lugeda avaliku sektori asutust, kes on seotud kõnealuste meetmete vastuvõtmisega nii suures ulatuses, et need on talle omistatavad vastavalt Euroopa Kohtu praktikas esitatud kriteeriumidele.

(vt punktid 34 ja 41)

2. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 45 ja 46)

3. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 60–62)

4. Kuna riigi sekkumised toimuvad mitmesugustes vormides ja neid tuleb analüüsida nende tagajärgede kaudu, siis ei saa välistada, et mitut riigi järjestikust sekkumist tuleb ELTL artikli 107 lõike 1 kohaldamise eesmärgil käsitada ühe sekkumisena. Selline võib olukord olla eelkõige siis, kui järjestikused sekkumised on eelkõige nende ajalist järjekorda, eesmärki ja ettevõtja olukorda nende sekkumiste hetkel arvestades niivõrd tihedalt omavahel seotud, et neid on võimatu eraldada.

(vt punkt 71)

5. Meetme omistatavust riigile ei saa tuletada pelgalt asjaolust, et kõnealuse meetme on võtnud riigi osalusega äriühing. Isegi kui riik saab riigi osalusega äriühingut kontrollida ja tal on valitsev mõju kõnealuse ettevõtja toimingute üle, ei saa automaatselt eeldada, et konkreetsel juhul seda kontrolli ka tegelikult teostatakse. Riigi osalusega äriühing võib olla vähemal või suuremal määral iseseisev, olenevalt sõltumatuse määrast, mille riik on talle andnud.

Seega ainuüksi asjaolu, et riigi osalusega äriühing on riigi poolt kontrollitav, ei ole piisav, et selle ettevõtja võetud meetmeid saaks käsitleda riigi meetmetena. Lisaks tuleb uurida, kas ametiasutused olid ühel või teisel viisil seotud nende meetmete vastuvõtmisega. Sellisel juhul ei ole nõutav, et oleks tõendatud, et ametiasutused oleks konkreetse nõudmisega kallutanud asjasse puutuvat riigi osalusega äriühingut kõnealuseid abimeetmeid võtma. Esiteks on riigi ja riigi osalusega äriühingute vahelise tiheda seose tõttu olemas reaalne oht, et nende kaudu antakse riigiabi läbipaistmatul viisil ja rikkudes aluslepingus sisalduvaid riigiabi eeskirju. Teiseks on kolmandal isikul riigi ja riigi osalusega äriühingu privilegeeritud suhete tõttu üldiselt väga keeruline tõestada, et konkreetsel juhul võttis asjaomane asutus abimeetmed riigi ametiasutuste korralduse alusel. Seetõttu tuleb tunnistada, et riigi osalusega äriühingu võetud meetme omistamine riigile võib järelduda mitmest näitajast, mis on tingitud juhtumi asjaoludest ja meetme võtmise kontekstist.

Lisaks võivad kõik muud näitajad, mis tõendavad konkreetses asjas ametiasutuste seotust või seotuse puudumise ebatõenäosust meetme vastuvõtmisel, võttes arvesse ühtlasi selle ulatust, sisu ja sellega kaasneva tingimusi, olenevalt olukorrast olla asjasse puutuvad järeldamiseks, et riigi osalusega äriühingu võetud meede on riigile omistatav.

(vt punkt 75)

6. Vt otsuse tekst.

(vt punktid 102–105)

7. Vastavalt tõendamiskoormise põhimõtetele riigiabi valdkonnas tuleb tõendid riigiabi olemasolu kohta esitada komisjonil. Selleks on ta kohustatud viima hoolikalt ja erapooletult läbi asjaomaste meetmete uurimise menetluse, et tal oleks abi olemasolu ning vajaduse korral abi siseturuga kokkusobimatuse ja ebaseaduslikkuse kohta lõpliku otsuse tegemisel olemas võimalikult täielikud ja usaldusväärsed tõendid. Mis puudutab nõutud tõendatuse taset, siis tõendite laad, mille komisjon peab esitama, sõltub suures osas kavandatava riikliku meetme olemusest.

Lisaks nõuab komisjonipoolne uurimine selle väljaselgitamiseks, kas konkreetseid meetmeid võib lugeda riigiabiks põhjusel, et ametiasutused ei ole tegutsenud nagu erainvestor, keerulise majandusliku hinnangu andmist. Kuid liidu kohus ei saa komisjoni antud keeruliste majanduslike hinnangute kontrollimise raames riigiabi valdkonnas asendada komisjoni majanduslikku hinnangut enda omaga ning ta peab piirduma menetlus- ja põhjendamisnormide järgimise, vaidlustatud otsuse tegemise aluseks olevate asjaolude sisulise õigsuse, nende faktiliste asjaolude hindamisel ilmsete hindamisvigade või võimu kuritarvitamise puudumise kindlakstegemisega.

Tõendamaks, et komisjon on teinud asjaolude hindamisel ilmse vea, mis võiks põhjendada vaidlustatud otsuse tühistamist, peavad hagejate esitatud tõendid olema piisavad, et võtta otsuses esitatud faktide hinnangutelt usutavus.

Liidu kohus peab mitte ainult tegema kindlaks, kas esitatud tõendid vastavad tegelikkusele, on usaldusväärsed ja sidusad, vaid ta peab kontrollima ka seda, kas need tõendid sisaldavad kogu asjakohast teavet, mida keerulise olukorra hindamisel tuleb arvesse võtta, ning kas kõnealused tõendid toetavad järeldusi, mis nende pinnalt on tehtud.

Nimelt peab komisjon erainvestori kriteeriumi kohaldamisel andma üldhinnangu, võttes arvesse kõiki asja olulisi tegureid, mille alusel on võimalik kindlaks teha, kas abi saanud ettevõtja ei oleks sellist soodustust kindlasti saanud eraõiguslikult võlausaldajalt. Selles osas omab esmalt tähtsust igasugune informatsioon, mis võib mõjutada olulisel määral otsuse tegemisel tavaliselt ettevaatlikku ja hoolsat eraõiguslikku võlausaldajat, kes on avalik-õigusliku võlausaldajaga võimalikult sarnases olukorras ning nõuab võla tasumist makseraskustes olevalt võlgnikult. Teiselt poolt on eraõigusliku võlausaldaja kriteeriumi kohaldamisel ainsana asjakohased investeerimisotsuse tegemise hetkel olemasolevad tõendid ja prognoositavad arengud. Nimelt ei ole komisjonil kohustust hinnata mingit infot, kui esitatud tõendid on koostatud pärast seda, kui tehti kõnealuse investeeringu otsus, ning need ei vabasta asjaomast liikmesriiki kohustusest anda eelnev asjakohane hinnang oma investeeringu kasumlikkusele, enne selle investeeringu läbiviimist.

(vt punktid 106–110)